

2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 463, 160–170. https://doi.org/10.1007/978-3-031-03877-8_14.
3. Cynthia L. (2022) Interdisciplinary collaboration in English language teaching: Some observations from subject teachers' reflections. *Reflections on English Language Teaching*, Vol. 7, No. 2, 129–138. <https://www.nus.edu.sg/celc/wp-content/uploads/2022/11/129–138leecynthia.pdf>.
 4. Nesterova, O., Nakaznyi, M., Berdnyk, L., Sorokina, N., Cherkashchenko, O., & Medvedovskaya, T. (2019). Responsibility development as academic integrity tool for translation and public administration students. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 14(3), 436–444. <https://doi.org/10.18844/cjes.v14i3.4289>.
 5. Vorobyov V. V., Serpikova M. V., Ugolnikova I. A. (2022) Interdisciplinary Integration into Professionally Oriented Foreign Language Learning: Means and Opportunities. *European Proceedings of Educational Sciences: Topical Issues of Linguistics and Teaching Methods in Business and Professional Communication*. <https://www.researchgate.net/publication/364515456>.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білик О. М., Борисова А. О.

Україна, Харків, Харківська державна академія культури

В умовах сьогодення збільшується кількість іноземців, які здобувають вищу освіту в Україні за третім (освітньо-науковим) рівнем, тобто навчаються в аспірантурі. Навчання іноземних аспірантів є не лише суттєвим прибутком для закладу вищої освіти (ЗВО), оскільки вартість навчання в аспірантурі значно

вища у порівнянні з іншими рівнями вищої освіти, але й важливим чинником формування наукового іміджу, підвищення міжнародного рейтингу ЗВО. Серед компетентностей, формування яких передбачено стандартами вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня, присутні й пов'язані з мовною підготовкою здобувачів, зокрема: здатність усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу; здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію. Щодо результатів навчання, передбачених стандартами, важливим є такі: вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту; мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

Для українських здобувачів вищої освіти передбачено обов'язкову освітню компоненту «Іноземна мова в науковій комунікації», а іноземці вивчають дисципліну «Українська мова як іноземна». Проте, вивчення цих курсів протягом першого року навчання в аспірантурі не задовольняє належним чином потреби здобувачів вищої освіти, тому до навчальних планів освітньо-наукових програм спеціальностей «034 Культурологія», «025 Музичне мистецтво», «029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», акредитованих у Харківській державній академії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, було введено освітні компоненти «Українська мова: академічне письмо», «Англійська мова: академічне письмо», що вивчаються на другому році навчання в аспірантурі. Уведення цих дисциплін зумовлено потребою аспірантів у написанні самостійних академічних текстів різних жанрів за темою дисертації як українською, так і англійською мовами. Навички академічного письма є для аспірантів дуже важливими, оскільки саме на підставі публічного захисту дисертації присуджується науковий ступінь доктора філософії. Тому сьогодні для

забезпечення належної мовної підготовки іноземних аспірантів необхідні нові методи та стратегії навчання лінгвістичних дисциплін, серед яких особливо актуалізується вивчення курсів з академічного письма. Оскільки дослідницький та професійний успіх аспірантів багато в чому залежить від їхнього вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати власні думки, такі курси матимуть суттєвий вплив на формування особистості аспірантів, на забезпечення успішного входження в наукове співтовариство, сприятимуть успішній самореалізації в науковій та професійній сферах.

Структура та зміст запропонованих нами курсів з академічного письма визначені на підставі вказаних у стандартах загальних та спеціальних компетентностей і програмних результатів навчання. Для досягнення мети курсів необхідно вирішити такі важливі завдання: визначити, з якими проблемами зустрічаються іноземні аспіранти під час написання академічних текстів різних жанрів; з'ясувати шляхи вдосконалення навичок академічного письма для іноземних здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня. Для іноземних аспірантів як українська, так і англійська мова є мовами іноземними, які вони вивчали лише декілька років, тому труднощі написання академічних текстів пов'язані передусім з опануванням лексики та граматики.

Саме практичні заняття з курсів академічного письма покликані зняти ці труднощі. На практичних заняттях відбуваються такі види взаємодії: аналіз академічних текстів аспірантів, підготовлених до публікації; обговорення текстів різних жанрів (тези, наукові статті) з колегами-здобувачами; виокремлення різних видів помилок в академічних текстах аспірантів, пошук шляхів їх усунення; аналіз та обговорення опублікованих наукових текстів інших дослідників за тематикою дисертаційного дослідження аспірантів. Наповненість практичних занять доволі часто визначається саме потребами здобувачів, які, виконуючи запропоновані викладачем завдання, вносять своє бачення методики організації

заняття, спрямовують його у потрібному їм напрямку, ставлять ті запитання та порушують ті проблеми щодо мовного оформлення, які є нагальними для них саме в цей час, на цьому етапі роботи над дисертацією. Отже, планування занять пропонується викладачем, однак відбувається корекція відповідно до потреб здобувачів.

Навчання академічного письма спонукає аспірантів до роздумів стосовно побудови текстів наукового стилю з проблематики їхнього дослідження, допомагає краще усвідомити те, про що вони пишуть у власних наукових працях. Аспіранти вчать не лише писати про досліджувані наукові проблеми, але й розмірковувати над ними, намагаються зрозуміти, як будуть сприйняті їхні тексти різними групами реципієнтів. Академічне письмо вчить не лише писати, а й міркувати, планувати, визначати комунікативну мету, а також оцінювати власні тексти, розуміти їх місце серед інших наукових повідомлень.

Отже, курси з академічного письма не лише допомагають сформувати в іноземних аспірантів навички використання тих чи інших граматичних структур, притаманних науковому стилю, а й вчать когнітивних стратегій стосовно власної теми дослідження та способу донесення інформації до цільової аудиторії. Тобто формуються не лише мовні компетентності, а й такі *soft skills*, як критичне мислення, креативність, командна робота.